

WWF

MAGYARORSZÁG

HU

FŰTÉS ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG: KÖRKÉP A HELYI ÖNKORMÁNYZATOKRÓL ÉS A TELEPÜLÉSEKRŐL

Forrás: Depositphotos

60+
EARTH HOUR

HÁTTÉR

A Föld Órája esemény első alkalommal 2007-ben került megrendezésre az ausztráliai Sydney városában. A kezdeményezés célja az volt, hogy felhívja a figyelmet az éghajlatváltozás hatásaira, az energiatakarékosra és a megújuló energiaforrások fontosságára. A Föld Órája azóta a világ legnagyobb önkéntes akciójává fejlődött, amelynek csúcspontja a világszerte népszerűvé vált egy órán át tartó sötétség, amely során lekapcsolják a felesleges díszkivilágításokat. A tizedik évfordulóra a globálissá fejlődött kampányhoz rekordszámú, 187 ország csatlakozott olyan akciókkal, amelyek már túlmutatnak a 60 percen, és komolyabb célokra ösztönöznek.

Fókuszban a fűtés

A hazai Föld Órája esemény főszervezője, a WWF Magyarország 2017-ben a kampány középpontjába a helyi önkormányzatokat és a fűtést állította, ezen belül az önkormányzati épületek fűtését és hővédelmét, valamint a helyi önkormányzatok szerepvállalását a lakossági és települési energiagazdálkodásban. Ennek keretében a helyi önkormányzatok körében felmérést végeztünk, amelynek fontosabb eredményeit és következtetéseit jelen összefoglaló mutatja be.

Forrás: Depositphotos

MÓDSZERTAN, RÉSZTVEVŐK

Forrás: Harmat Ádám / WWF Hungary

Forrás: Harmat Ádám / WWF Hungary

A felmérést elektronikus kérdőív formájában végeztük, amely az alábbi négy területet öleli fel:

- helyi önkormányzati épületek energiafelhasználása, illetve –ellátása, hőszigeteltsége és az ezzel kapcsolatos beruházások és fejlesztések;
- a helyi önkormányzatok hozzáállása és érintettsége az energiaszegénységre, a fűtési eredetű légszennyezettségre és a lignithasználatra vonatkozóan, valamint a lakossági fűtést célzó helyi szemléletformálási törekvések;
- helyi fejlesztési törekvések a fűtőkorszerűsítésre és hőszigetelésre vonatkozóan;
- távhő fejlesztése és zöldítése, illetve hajlandóság a távhő kiépítésére.

A kérdőívet összesen 701 helyi önkormányzat töltötte ki, amely a magyarországi helyi önkormányzatok 22%-a. Ez igen kiemelkedő eredménynek számít. Ha a települések lakónépességét* is vizsgáljuk, akkor Budapestet nem számítva – annak ellenére, hogy számos kerületi önkormányzat is válaszolt a kérdőívre – a lakónépesség több mint negyedét, 25,8%-át reprezentálja a kérdőív. A válaszoló önkormányzatok lakónépessége átlagosan 3200 fő.

701
helyi önkormányzat
válaszolt

22%

*A KSH definíciója szerint: „az adott területen lakóhellyel rendelkező, és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.”

EREDMÉNYEK

1. Önkormányzati épületek

FOGYASZTÁS MÉRÉSE

Az épületek energiafelhasználását a helyi önkormányzatok kétharmada (68%) követi nyomon, szintén kétharmaduk a számlán lévő összegek alapján figyeli épületeik energiafelhasználását, habár e módszer arra nem alkalmas, hogy részletesen elemezni lehessen az energiafogyasztás jellegzetességeit.

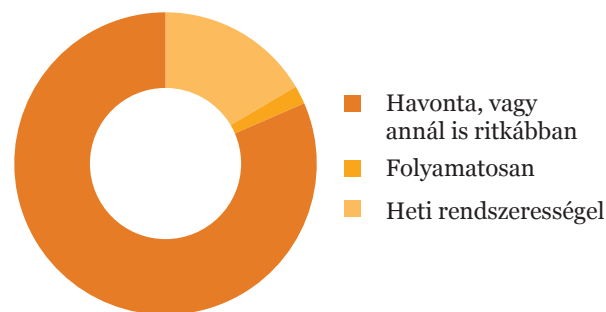
GYŰJTÉS MÓDJA

**AZ ÖNKORMÁNYZATOK
KÉTHARMADA KÖVETI
ENERGIAFELHASZNÁLÁSÁT**

A gyűjtés gyakoriságát tekintve az önkormányzatok több mint négyötöde havonta, vagy annál is ritkábban gyűjti az adatokat, és mindössze 17%-uk gyűjt folyamatosan információt a saját energiagazdálkodásáról.

GYŰJTÉS GYAKORISÁGA

**MINDÖSSZE
AZ ÖNKORMÁNYZATOK 17%-A GYŰJT
FOLYAMATOSAN INFORMÁCIÓT
AZ ENERGAFELHASZNÁLÁSÁRÓL**

A résztvevőknek lehetőségük volt megadni a három legnagyobb és leggyakrabban használt középület típusát, nagyságát, a fűtési rendszer típusát, a felhasznált energiahordozót, illetve a kazán, a hőleadó rendszer, a nyílászáró és a hőszigetelés állapotát, utóbbiakat 1-5-ös osztályzattal jelölve. (Az 1-es a legrosszabb minőséget, az 5-ös a legjobb jelöli.) Összesen 1662 épületről szolgáltatott adatot, amelyek összterülete – a nagyságkategóriák középértékeivel számolva – 725 ezer m².

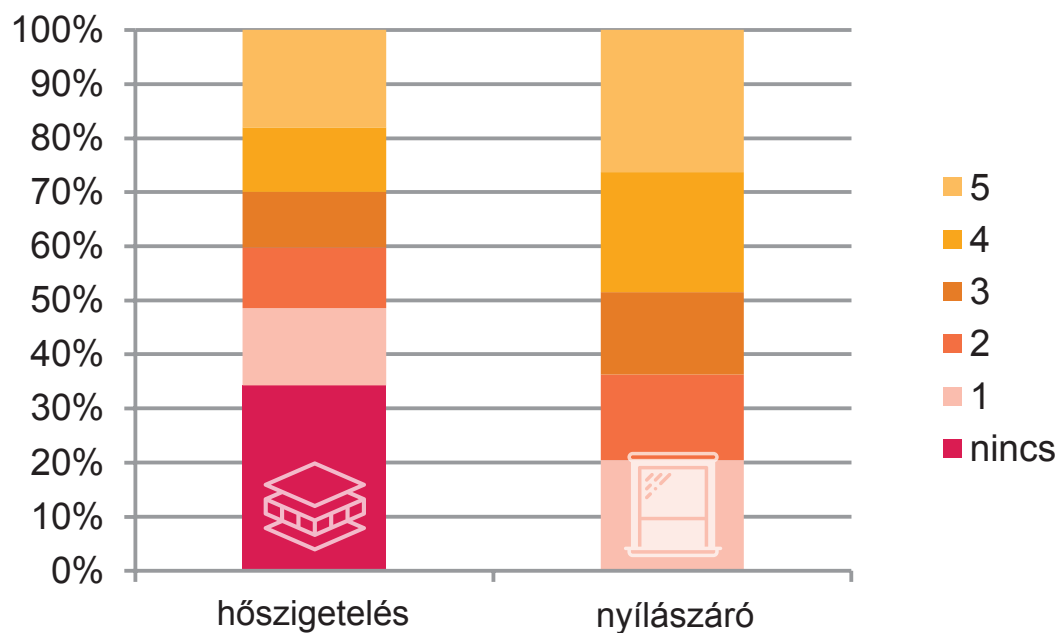
**1.662 ÉPÜLET
725.000 M²
ÖSSZTERÜLETÉNEK
ADATAI ALAPJÁN.**

EREDMÉNYEK 1. Önkormányzati épületek

HŐVÉDELEM

A vizsgált épületállomány egyharmadán semmilyen szigetelés nincsen, 70%-uk pedig közepes (3-as osztályzat), vagy annál rosszabb állapotú (1-2). Az épületek mindössze ötöde rendelkezik korszerű szigeteléssel (5). A nyílászárókat tekintve kedvezőbb a helyzet, ott ez az arány valamivel több, mint 50%, míg korszerű nyílászárókkal csak az épületek több mint negyede rendelkezik.

A VIZSGÁLT ÉPÜLETÁLLOMÁNY
EGYHARMADA
NINCSEN
SZIGETELVE

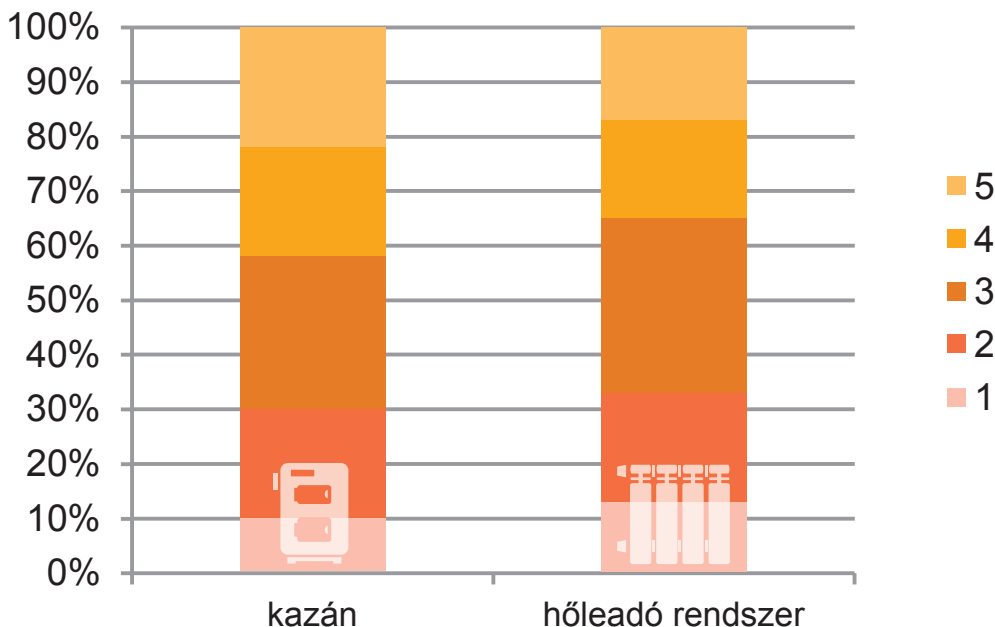

Forrás: Depositphotos

EREDMÉNYEK 1. Önkormányzati épületek

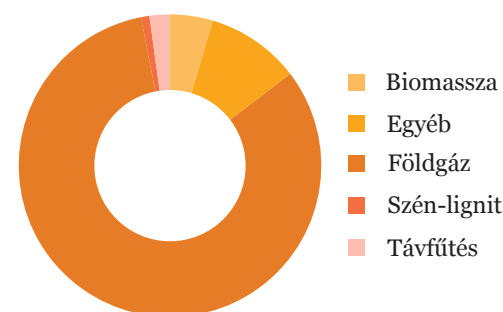
FŰTÉS

A vizsgált épületállomány fűtési rendszereit tekintve a kazánok tizede nagyon rossz állapotban van (1-es osztályzat), mindössze az állomány 43%-a kapott jó (4) vagy nagyon jó (5) értékelést. A hőleadó rendszer állapota közel azonos.

A felhasznált energiahordozót tekintve még mindig egyértelmű a földgáz dominanciája, amelyet az épületek négyötödénél használnak. Biomasszával mindössze az épületek 5%-át fűtik.

FELHASZNÁLT ENERGIAHORDOZÓ

TOVÁBBRA IS A FÖLDGÁZ DOMINÁL

Az elmúlt 10 évben a vizsgált helyi önkormányzatok 40%-a váltott tüzelőanyagot legalább egy középülete esetében. A legnépszerűbb váltás a földgázzal biomasszára, vagy a földgázzal vegyes tüzelésre történt, amely az átállások 70%-át jellemezte. 15%-uk vegyes tüzelésről állt át földgázra, de jelentős az egyéb kategóriába sorolt átállások aránya is, amelynek kb. fele valamilyen megújuló energiához kapcsolódik (hőszivattyú, geotermikus energia), másik fele pedig a vegyes tüzelésről a biomasszára való átállás.

„A LEGNÉPSZERŰBB VÁLTÁS A FÖLDGÁZRÓL BIOMASSZÁRA, VAGY A FÖLDGÁZRÓL VEGYES TÜZELÉSRE TÖRTÉNT.”

EREDMÉNYEK 1. Önkormányzati épületek

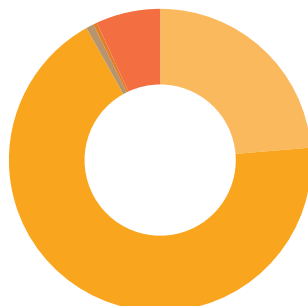
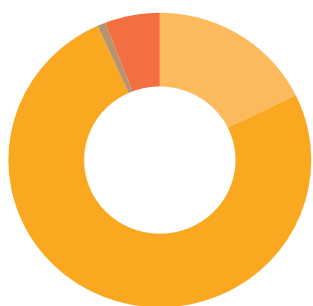
FINANSZÍROZÁS

Az épületek esetében, ahol az elmúlt 10 évben történt fűtőkorszerűsítés, azoknak kétharmada pályázati forrásból, egynegyede saját forrásból valósult meg. Ez az arány a hőszigetelést tekintve 75%, illetve 18%.

AZ ÖNKORMÁNYZATI
ÉPÜLETEKET DÖNTŐEN
PÁLYÁZATI FORRÁSOKBÓL
ÚJÍTJÁK FEL

HŐSZIGETELÉS FORRÁSA

FŰTÉSKORSZERŰSÍTÉS FORRÁSA

- Saját forrás
- Pályázati forrás
- Hitel
- ESCO
- Egyéb

A pályázati forrásoktól való függést jól jelzi, hogy a válaszadók 99%-a figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, és a válaszadók kb. 60%-a nyújtott be sikertelen pályázatot fűtőkorszerűsítés és/vagy hőszigetelés céljából az elmúlt 10 évben.

Energiaszolgáltató (ESCO) vállalattal mindössze minden tízedik válaszadó került kapcsolatba, ráadásul kétharmaduk esetében végül nem történt meg a beruházás. A válaszadók 50%-a azért nem került még kapcsolatba ESCO céggel, mert egyszerűen nem ismeri őket.

60% PÁLYÁZOTT
SIKERTELENŰL
FŰTÉSKORSZERŰSÍTÉSRE VAGY
SZIGETELÉSRE

Forrás: Depositphotos

Forrás: Depositphotos

**AZ ÖNKORMÁNYZATOK
NÉGYÖTÖDÉNÉL
JELENTKEZIK AZ
ENERGIASZEGÉNYSÉG**

**A LEGNÉPSZERŰBB ESZKÖZ
A SZOCIÁLIS TŰZELŐANYAG
PROGRAM**

ENERGIASZEGÉNYSÉG

A válaszoló helyi önkormányzatok 78%-ánál a településen élők nagyobb csoportjának gondot okoz a fűtésszámla kifizetése, de van olyan önkormányzat, ahol a településen lakók 90%-a érintett. A leginkább érintett társadalmi csoportok az alacsony jövedelmű nagycsaládosok és az időskorúak.

Megvizsgálva az egyes járásokban az energiaszegénységben érintett válaszadók arányát, egyértelműen látható, hogy elsősorban a keleti és a déli országrész járásai az érintettek.

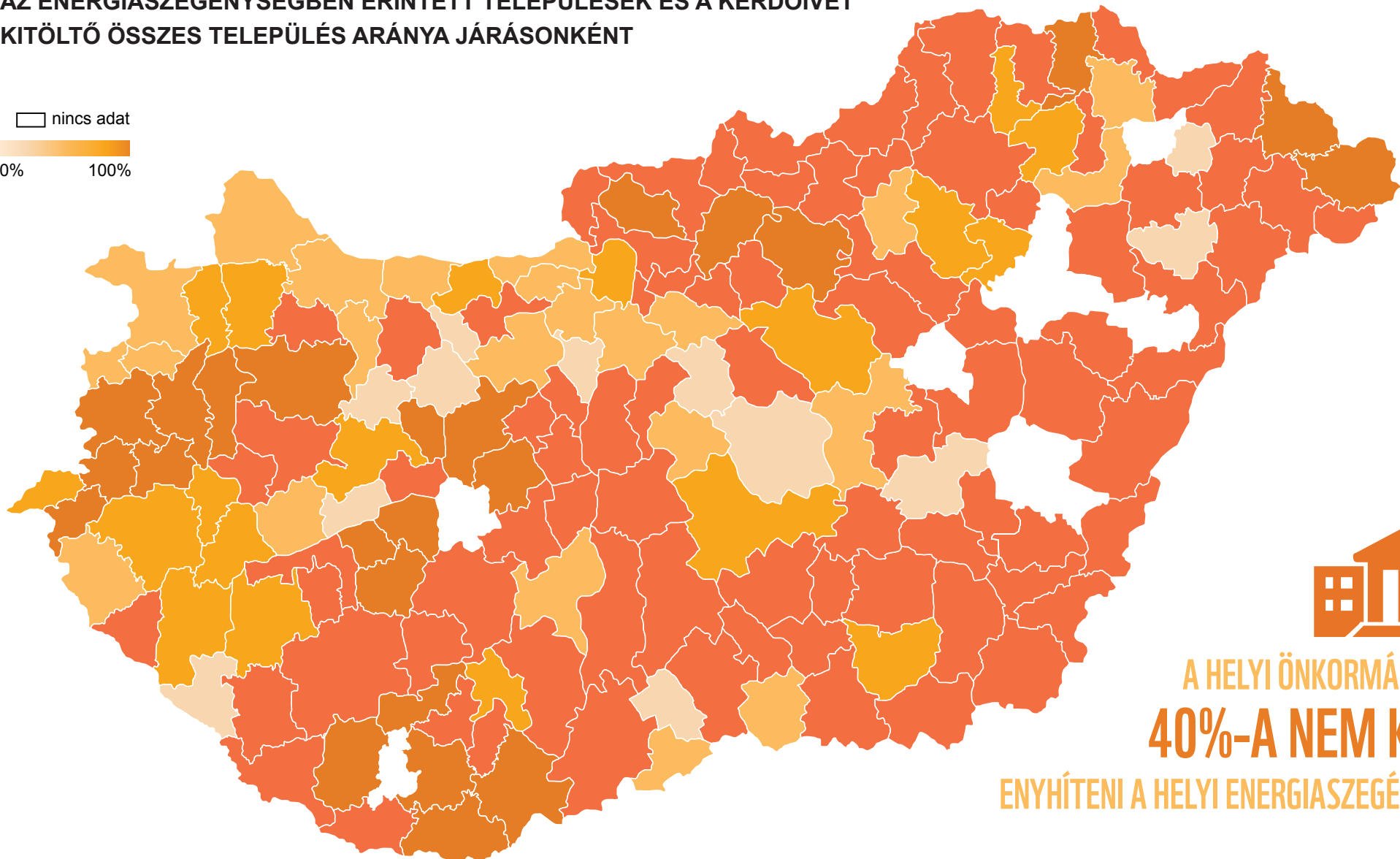
Az energiaszegénységben élők sok esetben ugyan a helyi önkormányzathoz fordulnak segítségért, ugyanakkor a helyi önkormányzatoknak csak 60%-a tud tenni a helyzet enyhítésén. A helyi önkormányzatok 40%-a elsősorban a forráshiányra hivatkozva képtelen segítséget nyújtani, de sokuk esetében a szakemberhiány is komoly akadályt jelent.

Azon önkormányzatok, akik tesznek az energiaszegénység ellen, elsősorban a szociális tűzifa pályázaton, illetve a lakhatási támogatáson keresztül próbálnak segíteni. Jelentős még az önkormányzat tulajdonában lévő területeken történő biomassza feldolgozása és szétosztása. Sőt, van olyan település, amely energetikai célú faültetvényt is telepített, és azt használja tüzelőanyagként. Emellett van példa olyan helyi önkormányzatra is, amely kamatmentes kölcsönt nyújt nagyobb határfokú tüzelőberendezés vásárlására.

AZ ENERGIASZEGÉNYSGEBEN ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK ÉS A KÉRDŐÍVET KITÖLTŐ ÖSSZES TELEPÜLÉS ARÁNYA JÁRÁSONKÉNT

□ nincs adat
0% 100%

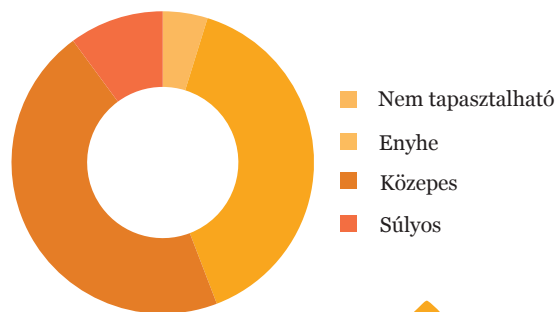

A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK
40%-A NEM KÉPES
ENYHÍTENI A HELYI ENERGIASZEGÉNYSÉGET

LÉGSZENNYEZÉS

Mindössze a válaszoló helyi önkormányzatok 5%-a nem tapasztalt fűtésből származó levegőminőségi problémát, míg a települések több mint felén közepes, vagy súlyos a légszennyezettség a felmérés szerint. Ellenben az önkormányzatok csak negyede válaszolta azt, hogy tud tenni a légszennyezettség ellen.

LAKOSSÁGI FŰTÉSBŐL SZÁRMAZÓ LÉGSZENNYEZÉS

**A TELEPÜLÉSEK
TÖBB MINT FELÉN
ÉREZHETŐ A ROSSZ
LEVEGŐMINŐSÉG**

A légszennyezés ellen használt leggyakoribb eszközök a helyi tűzgyújtási rendelet, a felvilágosítás és a zöldhulladék begyűjtése. Kistélepülések esetében több helyen jelentkezett megoldásként a személyes konzultáció, illetve a megfelelő fűtőanyaggal való támogatás. Közvetett megoldásként megjelent a faültetés, illetve a pályázati segítségnyújtás.

Elsősorban a hegyvidéki, dombosági területeken okoz légszennyezettséget a fűtés. Ennek hátterében a domborzat mellett a nem megfelelő tűzifával és a lignittel, szénrel való fűtés állhat.

A válaszoló helyi önkormányzatok közel egytizede használt szenet vagy lignitet a szociális tüzelőanyag programban az elmúlt három évben. Az okok között elsősorban az olcsóság, az egyszerűbb kiosztás és kezelhetőség szerepelt, illetve, hogy könnyebben beszerezhető az adott önkormányzat számára, mint a tűzifa.

SZEMLÉLETFORMÁLÁS

A lignit nagy nedvességtartalma és alacsony fűtőértéke miatt a legrosszabb hatásfokú tüzelőanyag, ráadásul kéntartalma miatt égetésekor a szennyezett levegő erősen marja, roncsolja a nyálkahártyát, a tüdőt és a légutakat, vagyis igen komoly egészségügyi kockázatot hordoz.

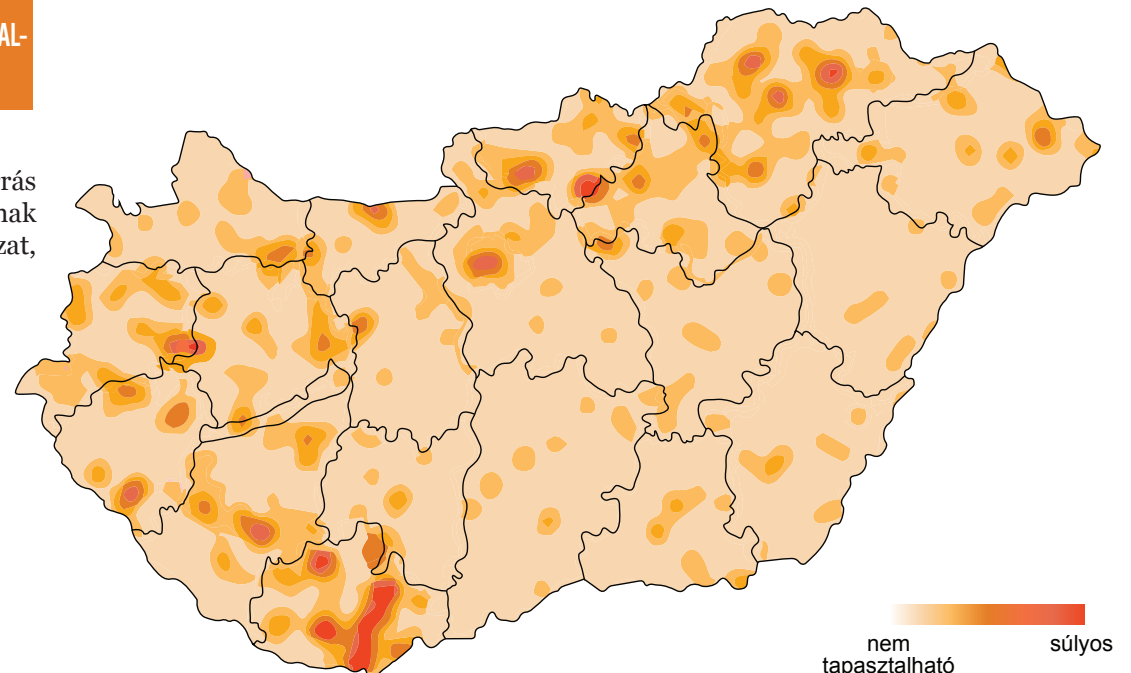
A felmérésben részt vett helyi önkormányzatoknak csak a fele ösztönzi a lakosságot a korszerűbb fűtési módok és hőszigetelés alkalmazására. A legnépszerűbb eszközök az előadások, lakossági fórumok meghívott szakemberekkel, plakátok kihelyezése, tájékoztatás a lakosságot érintő fűtéskorszerűsítési pályázati lehetőségekről. Egyes önkormányzatok a pályázati lehetőségek hirdetése mellett ingyenes pályázati tanácsadást, illetve számítógépes infrastruktúrát is biztosítanak. Ahol az anyagi forrás megengedi, kamatmentes kölcsönt vagy vissza nem térítendő támogatást nyújtanak energetikai fejlesztésre, vagy zöld óvodát hoztak létre, sőt van olyan önkormányzat, amely energiahatékonysági tanácsadó irodát alapított.

**CSAK A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK
FELE TUDJA ÖSZTÖNZNI
A LAKOSSÁGOT A KORSZERŰBB
FŰTÉSI MÓDOK ÉS HŐSZIGETELÉS ALKAL-
MAZÁSÁRA**

LIGNITTŰZELÉS
ÁLLAMI TÁMOGATÁSBÓL

A LÉGSZENNYEZÉS SÚLYOSSÁGA A KÉRDŐÍVET KITÖLTŐ TELEPÜLÉSEK VÁLASZAI ALAPJÁN

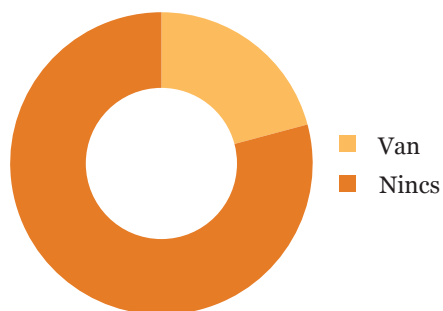

EREDMÉNYEK

3. Helyi fejlesztési törekvések

A vizsgált helyi önkormányzatok csupán ötödének van olyan stratégiai dokumentuma, amelyben szerepel a fűtéskorszerűsítés és a hőszigetelés. A leggyakoribb ilyen dokumentum az Integrált Településfejlesztési Stratégia, a Fenntartható Energia Akció Program (SEAP, illetve újabban Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv - SECAP) és a Klímastratégia.

RELEVÁNS STRATÉGIAI DOKUMENTUM

A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK STRATÉGIÁJÁBAN DÖNTŐ TÖBBSÉG-BEN NEM SZEREPEL A FŰTÉSKORSZERŰSÍTÉS ÉS A HŐSZIGETELÉS

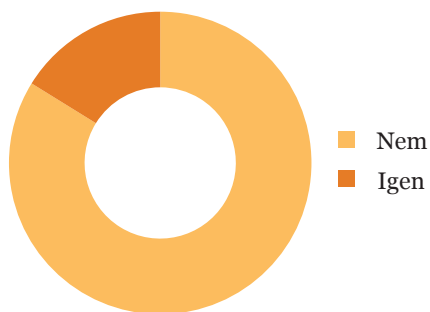
A kitöltők fejlesztési elképzelései a település fűtési és szigetelési helyzetének javítására leginkább a helyi önkormányzati épületek korszerűsítésére, illetve a lakosság aktivitásának a növelésére irányultak. Jellemző még a megújuló energiaforrások (napenergia, biomassza, termálforrás) hasznosítási terve, de felmerült távfűtőmű és távhő rendszer kiépítése is.

A FEJLESZTÉSI TÖREKVÉSEK LEGINKÁBB AZ ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEKRE VONATKOZNAK

TÁVHŐ

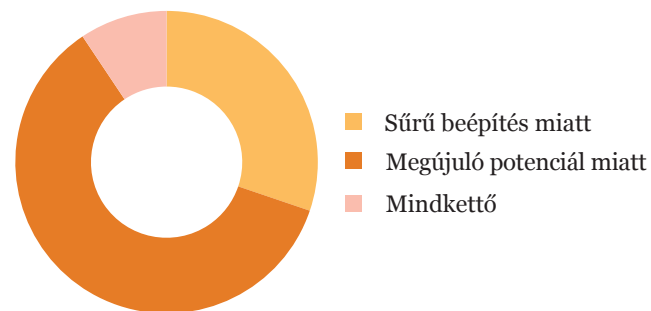
A vizsgált helyi önkormányzatok mindössze 5%-nál van távfűtés, 3%-nál pedig a közintézményeket egy fűtési rendszer látja el. Viszont azon önkormányzatoknál, ahol jelenleg nincsen távhő, a válaszolók 16%-a kiépítené a távhőrendszert, ha lenne rá forrás. A távhő fogyasztói előnyeivel (nincs helyigény és karbantartási költség, alacsony légszennyezés, a megújuló energiaforrások könnyebb integrálhatósága) csak a válaszadók fele volt tisztában. Azoknál, akik kiépítenének a távhőt, ez az arány 60%.

TÁVHŐ KIÉPÍTÉSÉNEK SZÁNDÉKA

A kiépítés legfőbb indoka 60%-ban a helyben jelen lévő kiaknázható megújuló energiaforrás, 30%-ban a sűrű beépítés, 10%-ban pedig mindkettő fennáll.

TÁVHŐ LEHETSÉGES JOGOSULTSÁGA

AHOL JELENLEG NINCSEN TÁVHŐ,
A VÁLASZOLÓK 16%-A KIÉPÍTENÉ
A TÁVHŐRENDSZERT, HA LENNE RÁ
FORRÁS"

FŐBB KÖVETKEZTETÉSEK

Az önkormányzati épületek fűtése és hőszigeteltsége rossz állapotú, a biomasszán kívül más megújuló energiaforrások (hőszivattyú, geotermikus- vagy napenergia) csak elvétve fordulnak elő.

A helyi önkormányzatok követik a pályázati forrásokat, az igény jóval nagyobb, mint a rendelkezésre álló források. Azonban többségük szinte kizárólag az operatív programok által elérhető forrásokra pályázik.

A pályázati forrásszerzés nagyon népszerű, ugyanakkor ezek nem stratégiai döntéseken alapulnak.

A helyi önkormányzatok négyötödénél jelentkezik az energiaszegénység, azonban csak kétharmaduk képes tenni valamit ellene, ők is legfőképp szociális tűzifa- illetve lignit juttatáson keresztül.

A helyi önkormányzatok több mint felénél tapasztalható közepes vagy súlyos légszennyezettség, azonban minden tizedik önkormányzat használ szenet vagy lignitet szociális tüzelőanyag juttatásként, és csak a fele végez a lakosság felé szemléletformáló tevékenységet.

A helyi önkormányzatok 16%-a kiépítené a távhőt, ha képes lenne a beruházást finanszírozni, de a távhő előnyeivel alapvetően nincsenek tisztában.

JAVASLATOK

A Nemzeti Energetikusi Hálózat kapacitásának jobb kihasználtsága oly módon, hogy az a helyi önkormányzatoknak ne plusz adminisztratív teherként jelenjen meg, hanem valóban hozzájáruljon az épületek energiafelhasználásának racionalizálásához.

A helyi önkormányzatok fűtést és hőszigeteltséget célzó fejlesztési törekvései nagyrészt csak az operatív programokat érintik. Ezek szűkössége, időszakos elérhetősége és alkalmazhatóságuk jövőbeni bizonytalanságai miatt elengedhetetlen más típusú finanszírozási mechanizmusok megismertetése és bevezetése az önkormányzati és települési energiagazdálkodás fejlesztéséhez.

A lignit, mint a legrosszabb hatékonyságú fosszilis tüzelőanyag káros egészségügyi hatásai nem ismertek az önkormányzatok számára. Szükséges az ezzel kapcsolatos kockázatok szélesebb körű ismertetése, valamint a szén és lignit kivezetése a szociális tüzelőanyag programból. Ezzel párhuzamosan javasoljuk térségi célprogramok indítását a lignit, mint tüzelőanyag helyettesítésére.

A helyi önkormányzatok távhővel kapcsolatos ismereteinek javítása elsősorban azokon a településeken, ahol a távhőrendszerek kiépítése szempontjából megfelelőek az adottságok, továbbá a távhőszolgáltatással már érintett településeken a távhő objektív környezeti előnyeivel kapcsolatos ismeretek erősítése.

Javasoljuk új tájékoztató, szemléletformáló és kapacitásépítő eszközök átadását az önkormányzatok számára, hogy jobban ösztönözzék a lakosságot a korszerűbb fűtési módok és hőszigetelés alkalmazására.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

DÍJAZTUK A LELKESEDÉST!

Három szerencsés önkormányzat, akik a kérdőívre adott válaszok alapján aktívan próbálnak tenni a település jobb hőellátásáért, de anyagi lehetőségük korlátozottak, nyereményben részesültek:

- A Magyar Távhőszolgáltató Szakmai Szövetségének tagszervezte, a Get Energy Kft. **Izsófalva** község önkormányzatának középületeire készít energiamegtakarítási intézkedési tervet
- **Mezőnyárad** község önkormányzatának korszerű fűtéstechnikai eszközöket ad a Robert Bosch Kft. 1.5 millió Ft értékben
- **Kisnána** község önkormányzata 500.000 Ft értékű hőszigetelő anyagot kap a Knauf Insulation Kft. jóvoltából

BOSCH
Életre tervezve

KNAUF INSULATION
idője az energiatakarékosságért

Kutatási összefoglaló
Szerzők: Harmat Ádám és Vaszkó Csaba

WWF Magyarország

Budapest, Álmos vezér útja 69/a, 1141

wwf.hu

